

HRVATSKI ŽELJEZNIČKI MUZEJ

1. SKUPLJANJE GRAĐE

Ukupno je 405 novih predmeta zaprimljeno u HŽM u 2011. godini.

Od toga 401 predmet ulazi u Vinkovačku željezničku zbirku koja je tek u procesu formiranja i obrade, 2 predmeta u Zbirku željezničkih vozila i dijelova, 1 predmet u Zbirku gradnja i održavanje pruga, 1 predmet u Zbirku odora, uredske opreme i pribora

1.2. Terensko istraživanje

- U Sekciji za održavanje pruga nadzorništvo Velika Gorica pronađen je pružni kvatrocikl na motorni pogon te uvršten u Zbirku željezničkih vozila i dijelova
- U Sekciji za održavanje pruga Vinkovci pronađen je pružni automobil marke „Volga“ (Zbirka željezničkih vozila i dijelova)
- U 2011. godini terenska istraživanja obavljena su prema prethodnim obavijestima nadležnih službi HŽ Infrastrukture (pregled „Onan“ agregata – Zagreb, parni kotao- Nova Gradiška, agregat – Zagreb Glavni kolodvor, stroj za umnožavanje Gestetner, profil tračnica, JDŽ stolica – Slavonski Brod)

1.3. Darovanje

- Zdenko Fučkar darovao je rezervne dijelove sa parnih lokomotiva i to: svrdlo za ispusne otvore u dimnici lokomotive, vodokazna stakla za kontrolu vode u stojećem kotlu serije 22, slijepe leće za ispusne slavine ležećeg kotla, slijepe leće za ispusne slavine stojećeg kotla, Olva slavina parnog cilindra, vodena i parna dizna napojnog aparata.
- Udruga željezničkih umirovljenika HŽ-a Vinkovci darovala je ukupno 399 predmeta za postav stalne izložbe „Životopis vinkovačkoga prometnog čvorišta“ na željezničkom kolodvoru Vinkovci. Prava i obveze na darovane predmete regulirana su posebnim donatorskim ugovorom potpisanim 10. ožujka 2011.

1.6. Ustupanje

- Sekcija za održavanje pruga Osijek ustupila je mehaničku kolosiječnu dizalicu (Zbirka gradnje i održavanje pruga inv.br.554)
- Tvrtka Remont i proizvodnja željezničkih vozila d.o.o. Slavonski Brod ustupila je sljedeće predmete: profili tračnica iz 1927. godine, stroj za umnožavanje Gestetner, drvena stolica s urezanim JDŽ oznakom

2. ZAŠTITA

2.1 Preventivna zaštita

Revizijom Zbirke odora, dokumenata, uredske opreme i pribora utvrđeno je neprimjereno pohranjivanje građe na papiru (dokumenti, putne iskaznice, osobni službenički kartoni...). Građa na papirnatom mediju je izdvojena i pohranjena u bezkiselinske omote i kutije arhivske kvalitete.

2.3. Konzervacija i restauracija

U 2011. godini konzervirana su i djelomično obnovljena parna lokomotiva MAV 324.931/HŽ 22-077 (inv.br.010) i specijalno pružno vozila marke „Fiat“ (inv.br 512).

Vozila je obnavljala tvrtka Remont i proizvodnja željezničkih vozila d.o.o. iz Slavenskog Broda koja od 2008. godine posjeduje Rješenje Ministarstva kulture o dopuštenju za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

2.4. Devastacija

U 2011. godini HŽM prijavio je sljedeće slučajeve devastacije muzejskih vozila:

- U Sisku su devastirane muzejske lokomotive 22-031 (inv.br.008) i 62-128 (inv.br.196). Policijski očevid izvršen je 09. veljače 2011. Počinitelji su uhvaćeni prilikom prodaje demontiranih dijelova (slavina vodokaza, ležaj pogonske motke, ručica napojnog aparata u kuhinji, glava napojnog aparata u kuhinji, oznaka vode tendera).
- U Zagrebu, na izložbenim kolosijecima HŽM-a u Ulici grada Vukovara 47, dana 16. ožujka 2011. izvršen je policijski očevid zbog devastacije triju muzejskih vozila: dizel

lokomotiva HŽ 2061 032 (inv.br.231), HŽ 2 061 025 (inv.130), HŽ 2 132 045 (inv.232). Na predmetima inv. 231. i inv. 232 uočen je nedostatak bakrenih kabela i ožičenja visokog i niskog napona, nedostatak kablova i spojnice prema elektrovučnim motorima, glavnom generatoru i elektro ormaru sa sklopnicama, te na sklopnicama nedostatak bakrenih kontaktora. Na predmetu inv.130 uočen je nedostatak izolacije na bakrenim vodičima. Na svim predmetima nedostaju olovne baterije, mesingani poklopci na uljevcima goriva i vode spremnika te instrumenti u upravljačnicama.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

U 2011. inventirano je ukupno 86 predmeta. Inventiranje i katalogiziranje obavila je Tamara Štefanac.

Inventarno stanje u zbirnama HŽM-a 31. prosinca 2011.

1. Zbirka željezničkih vozila i dijelova 213; računalno (M++)
2. Zbirka izgradnje i održavanja pruga 43 predmeta; računalno (M++)
3. Zbirka signalnih, svjetlosnih i telekomunikacijskih sredstava i uređaja 66 predmeta inventirano; računalno (M++)
4. Zbirka strojeva, alata i opreme 39 predmeta, računalno (M++)
5. Zbirka odora, osobnih dokumenata i pribora, 83 predmeta, računalno (M++)
6. Zbirka maketa 94 makete, računalno (M++).
7. Zbirka tehničke dokumentacije 2471, računalno (M++ i ARHiNET)
8. Zbirka razglednica, inventirano 68 razglednica, računalno (M++ i ARHiNET)
9. Zbirka vozničkih redova 278, računalno (M++ i ARHiNET)
10. Zbirka propisa, povijesnih osvrti i drugih napisa o željeznici 179 upisa, računalno (Acces baza podataka), u fazi sređivanja
11. Zbirka fotografija u fazi sređivanja i pripreme za računalnu obradu u M++ i ARHiNET
12. Zbirka osobne i službene dokumentacije 106, M++, u fazi obrade
13. Dana 23. svibnja 2011. Ministarstvo kulture Uprava za zaštitu kulturne baštine ispostavila je Rješenje kojim se utvrđuje sa muzejska građa Hrvatskog željezničkog muzeja i to Zbirka strojeva, aparata, alata i opreme (36 predmeta) i Zbirka razglednica (68 predmeta) ima svojstvo kulturnog dobra. Navedene zbirke obradila je i za upis u registar pripremila Tamara Štefanac.

3.3.Fototeka

Fototeka od početka djelovanja HŽM-a obuhvaća različitu dokumentaciju: negative, pozitivne iz vremena fotografiranja, naknadne kopije pozitiva, presnimke iz drugih institucija, kseroks kopije, razglednice. Iz fototeke su izdvojene razglednice i premještene u novoosnovanu Zbirku razglednica. Kseroks kopije pripremaju se za otpis. Negativi se fizički izdvajaju i adekvatno pohranjuju. U fototeci se predviđa zadržavanje fotografskog gradiva nastalog u sklopu obavljanja muzejske djelatnosti i snimljenog od strane muzejskog osoblja. Ostale fotografije premještaju se u novoosnovanu Zbirku fotografija.

Trenutno osnovni fond fototeke sadrži ukupno 6405 pozitiva od kojih je ručno inventirano njih 6205. Istodobno Fototeka sadrži i 730 negativa te oko 8.000 digitalnih fotografija.

3.4 Dijateka

U fazi obrade.

3.5. Videoteka

U videoteci je pohranjeno 40 videokazeta

3.6. Hemeroteka

Hemeroteka je krajem 2011. godine sadržala 3376 zapisa računalno obrađenih u programu S++. Novih upisa bilo je 209. Prikupljaju se napisi vezani uz povijest, modernizaciju i razvoj Hrvatskih željeznica, uz zaštitu povijesno obilježenih željezničkih objekata, uz aktivnosti i rad HŽM-a.

3.8. Stručni arhiv

Vođena je dokumentacija o izložbama i ostalim događanjima u HŽM-u i izvan njega, a koja su vezana uz muzejsku djelatnost.

Vođena je dokumentacija o restauriranju muzejskih vozila, tijekom izvedbe i obavljenim poslovima.

Gradivo nastalo u radu HŽM-a (službena dokumentacija – urudžbeni zapisnici, korespondencija, izvještaji financijskog poslovanja ,računi, dostavnice i slično) smješteno je u 15 registratora te se i dalje koristi kao izvor podataka pri izradi evidencija i opisima sekundarne dokumentacije.

3.9. Ostalo

U medijateci je pohranjeno ukupno 288 CD-a. Tijekom 2011. pohranjena su 71 nova CD-a.

4. KNJIŽNICA

Knjižnica HŽM-a je stručna knjižnica. Posebni naglasak stavlja se na prikupljanje knjižnične građe tematski vezane uz područje željezničkog prometa, građevine, strojarstva, tehničke kulture i povijesti željezničkih sustava u Hrvatskoj i svijetu. Knjižni fond popunjava se aktualnim izdanjima Hrvatskih željeznica, i to izdanjima glasila, stručnih časopisa i službenih propisa, starih izdanja pravilnika, brošura, stručnih knjiga i priručnika, knjiga, pravilnika, časopisa, muzejskih izdanja i ostale literature sličnog karaktera koji su HŽM-u darovani, kupljeni ili preuzeti..

4.1. Nabava

Na kraju 2011. godine knjižni fond je činila su 1960 naslova. Knjižnicu je obogatila donacija obitelji Bulovac (127 naslova) i obitelji Fučkar (3 naslova).

Časopisi, redovno : Today's Railways, Željezničar, EC Revija, Službeni vjesnik HŽ-a, Građevinar, Čovjek i prostor

4.2. Stručna obrada knjižničkog fonda

Knjižnični fond obrađuje se računalno (Access) unutar sljedeće klasifikacije : Općenito o željeznici, Ustroj željeznice, Željeznički promet, Pravilnici i upute za rad, Željeznička vozila, Pruge i pružna postrojenja, Elektro-postrojenja i uređaji, Građevinski objekti, Službena glasila, časopisi i publikacije, Ostala stručna literatura, Ostala izdanja.

4.3. Zaštita knjižnične građe

Tijekom 2011. godine uvezani su primjerci izdanja časopisa koji izlaze na HŽ-u, i to lista Holdinga HŽ-a „Željezničar“, Euro City revije i stručnog časopisa „Željeznice 21“

4.4. Služba i usluge za korisnike

Knjižnica je dostupna korisnicima unutar HŽ-a i vanjskim korisnicima. Tijekom 2011. s muzejskom knjižnicom koristili su se sljedeći vanjski korisnici :

- Mario Simonović – istraživanje tehničkih karakteristika tzv. Gomulki
- Michael Franke – povijest željeznica u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na dubrovačke pruge
- Ivana Kuterovac - članci iz Euro City revije o povijesti željeznice u Hrvatskoj za potrebe maturalne radnje
- Tadej Brate – istraživanje o uskotračnim i šumskim prugama

4.5. Ostalo

Kao i svih godina do sada vođena je bibliografija svih napisa i znanstvenih obrada o povijesti željeznice u Hrvatskoj i o djelatnosti HŽM-a koje su objavljene u glasilima i publikacijama u nakladi HŽ-a ili drugih nakladnika.

5. STALNI POSTAV

Zbog privremenog smještaja muzeja s južne strane TŽV-a „Gredelj“ s ulazom iz Ulice grada Vukovara, HŽM ni nakon 20 godina djelovanja nema stalni izložbeni postav. Posjetiteljima, koje prima uz prethodnu najavu, može pokazati tek dio od dvadesetak željezničkih vozila smještenih na vanjskom izložbenom prostoru na otvorenom površine oko 2.400 četvornih metara. Izložena vozila građena su u razdoblju između 1899. i 1960. godine i mogu asociirati

na tek dio željezničke povijesti vučnih vozila u Hrvatskoj. Privremeni izložbeni postav na otvorenom oblikovan je 2004. godine, autori izložbenog postava jesu Helena Bunijevac iz HŽM-a te Špiro Dmitrović iz TŽV-a „Gredelj“. Uz naveden privremeni izložbeni postav još je 15 parnih lokomotiva iz fundusa HŽM-a izloženo na željezničkim kolodvorima širom Hrvatske, jedna parna lokomotiva sa četiri dvoosovinska vagona izložena je u Kulturnom centru Mate Lovraka u Velikom Grđevcu, a oklopljen vlak izložen je u splitskom brodogradilištu. Ovakav način izlaganja onemogućava propisanu zaštitu muzejskih izložaka, stvara znatne troškove održavanja i obnove izložaka te ne pruža dobru sliku o čuvanju kulturne baštine.

5.1. Novi stalni postav

Prema osnivačkoj odluci iz 1991. godine, stalni postav HŽM-a trebao bi biti u radionicama TŽV-a *Gredelj* u kojima su se od 1894. godine održavala, a potom i gradila željeznička vozila. Radionice su građene namjenski, u svoje su vrijeme bile najveće željezničko industrijsko postrojenje u ovom dijelu Europe, a svojim povijesnom obilježenošću i visokom razinom očuvanosti danas predstavljaju najvrjedniju industrijsku baštinu u zemlji. Stoga su i tri radionice iz prve faze izgradnje, godine 2004. upisane u Registar kulturne i prirodne baštine RH. Izmicanje proizvodnje ostvareno je 2010. godine. No, Grad Zagreb kao novi vlasnik „Gredeljeve“ lokacije, do sada nije decidirano odredio nove sadržaje i namjenu kupljenoga prostora. Slijedom toga je i korištenje prostora u šticićenim prostorima za stalni postav HŽM i dalje je potpuno neizvjesno. Dana 05. travnja 2011. održan je sastanak na temu opstojnosti i daljnjeg djelovanja Hrvatskog željezničkog muzeja. Organizator sastanka bio je Branimir Jerneić, predsjednik Uprave HŽ Infrastrukture d.o.o. Sastanku su prisustvovali: Blanda Matica (ravnateljica Uprave za zaštitu kulturne baštine, Ministarstvo kulture RH), Ranka Saračević Würth (glavni konzervator pokretne baštine, Ministarstvo kulture RH), Goran Krmpotić (predsjednik Uprave Zagreb Centrum d.d. Zagrebački holding), Branimir Jerneić (predsjednik Uprave HŽ Infrastrukture d.o.o), Helena Bunijevac (ravnateljica Hrvatskog željezničkog muzeja).

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

Dana 23. svibnja 2011. Ministarstvo kulture Uprava za zaštitu kulturne baštine ispostavila je Rješenje kojim se utvrđuje sa muzejska građa Hrvatskog željezničkog muzeja i to Zbirka strojeva, aparata, alata i opreme (36 predmeta) i Zbirka razglednica (68 predmeta) ima svojstvo kulturnog dobra. Navedene zbirke obradila je i za upis u Registar pripremila Tamara Štefanac.

Tijekom 2011. godine nastavila se obrada muzejske građe i dokumentacije. Zbog potrebe zaštite građe na papirnatom mediju, kao i zbog čestih korisničkih upita, intenzivno se radilo na izdvajanju negativa i prvih pozitiva fotografija iz fototeke te se formirala Zbirka fotografija. Obrada navedene zbirke nastavlja se i u 2012. godini kada se predviđa i njena registracija. Obradu provodi Tamara Štefanac.

Iz Zbirke odora, osobnih dokumenata i pribora izdvaja se osobna dokumentacija, odnosno predmeti na papirnatom mediju i formira se Zbirka osobne i službene dokumentacije čija se obrada nastavlja i u 2012. godini kada se predviđa i njena registracija. Obradu provodi Tamara Štefanac.

6.2. Identifikacija/Determinacija građe

Identifikacija i determinacija građe obavljena je svaki od novozaprimljenih predmeta u muzejski fondus. Pri navedenim postupcima često je bila korištena pomoć stručnjaka iz različitih željezničkih područja kako bi se utvrdili i zabilježili tehnički podaci predmeta i njihova funkcija.

6.3. Revizija građe

Revizija građe obavlja se u segmentima gdje se za to ukaže potreba. Revizija se provodi u fototeci i to na način da se detektiraju različite vrste slikovnog materijala: kseroks kopije koje se predlažu za otpis, presnimke fotografskog gradiva drugih institucija, negativni, pozitivni kao autorska djela i pozitivni fotografija nastalih radom djelatnika HŽM-a. Revizija predmetnih zbirki obavlja se sustavno s dopunom podataka pri obradi u programu M++.

6.4. Ekspertize

Ekspertize se obavljaju na traženje vanjskih korisnika i institucija vezano za istraživanje pojedinih segmenata željezničke povijesti, ali i za prigodna obilježavanja željezničkih obljetnica i to izložbama, pisanim obradama, radijskim, televizijskim priložima. Istodobno ekspertize se rade i za potrebe internih korisnika, i to za znanstveni rad, za prigodne izložbe i prigodna izdanja, za stručne i publicističke napise u internim glasilima. Tijekom 2011. obavljene su sljedeće ekspertize:

- Ekspertiza o pješačkom nathodniku na Zagreb Glavnom kolodvoru (Helena Bunijevac)
- Ekspertiza o povijesti željezničke postaje Zdenčina (Helena Bunijevac)

6.5. Posudbe i davanje na uvid

- Marita Šimić i Kristina Fazinić fotografirale su muzejsku građu sa namjerom korištenja snimljenih motiva pri izradi suvenira
- Vladimir Njegovan istraživao je telegrafske uređaje iz Zbirke signalnih, svjetlosnih i telekomunikacijskih uređaja
- Tadej Brate istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije (tema: uskotračne pruge)
- Ivan Vrkljan istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije i Zbirke voznih redova (tema: željeznica u Gunji)
- Thomas Riedl istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije (tema: pruga Zagreb – Split)
- Igor Mrkalj istraživao je hemerotečno gradivo i građu i Zbirke razglednica (tema: željeznica u Glini)
- Karoly Busch istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije (tema: ZagrebGlavni kolodvor)
- Zoran Jurić istraživao je Zbirku voznih redova (tema: pruga Zagreb-Samobor)
- Slavko Cvetnić istraživao je Zbirku voznih redova, Zbirku tehničke dokumentacije (tema: pruga Zagreb – Sisak)
- Božidar Videc istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije (tema: željeznica na dubrovačkom području)

- Karel Benes istraživao je gradivo iz Zbirke voznih redova (tema: pruga Zagreb-Samobor)
- Michael Franke istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije, Zbirke voznih redova te vozne karte (tema: željeznica na dubrovačkom području)
- Darko Held istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije (tema: skice/nacrti lokomotiva kao predložak pri izradi maketa)
- Dragan Šiš fotografirao je lokomotivu JŽ 51-144 kao dio seminarskog rada
- Neil Robinson istraživao je gradivo iz Zbirke tehničke dokumentacije (tema: pruga Gunja-Brčko)
- Martin Grgurovac istraživao je gradivo iz Zbirke fotografija te Vinkovačke željezničke zbirke (tema: željeznica u Vinkovcima)
- Predrag Grbac istraživao je gradivo iz Zbirke fotografija (tema: željeznički mostovi)
- Pia Sopta istraživala je gradivo iz Zbirke fotografija (tema: TŽV Gredelj)

6.6. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

- Bunijevac, Helena. *Završena obnova parnjače // Željezničar 792* (2011). Zagreb; HŽ Holding d.o.o., 2011.
- Bunijevac, Helena. *U Muzeju još jedna drezina // Željezničar 792* (2011). Zagreb; HŽ Holding d.o.o., 2011.
- Bunijevac, Helena. *Predstavljen obnovljen francuz // Željezničar 793* (2011). Zagreb; HŽ Holding d.o.o., 2011.
- Bunijevac, Helena. *U Narodnoj knjižnici Virje otvorena izložba // Željezničar 791* (2011). Zagreb; HŽ Holding d.o.o., 2011.
- Bunijevac, Helena. *Stalna izložba u kolodvoru Vinkovci // Željezničar 789* (2011). Zagreb; HŽ Holding d.o.o., 2011.
- Štefanac, Tamara. *Izložba „140 godina željeznice u Osijeku // Željezničar 783* (2011). Zagreb; HŽ Holding d.o.o., 2011.

6.7. Stručno usavršavanje

Tamara Štefanac polazila je sljedeće seminare, radionice:

- u organizaciji Nacionalne i Sveučilišne knjižnice u Zagrebu: Bibliografsko citiranje, oblikovanje bilježaka i navođenje literature pri pisanju i opremanju stručnih radova, Zaštita prava autora i korisnika, Metodologija anketnog istraživanja.
- u organizaciji Muzejskog dokumentacijskog centra, radionice o radu u M++: struktura i oblik kataloške jedinice, obrada sekundarne dokumentacije, nadzor nazivlja
- u organizaciji Muzejskog dokumentacijskog centra „Knjiga u muzeju“
- u organizaciji Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru: „The Summer School In the Study of Historical Manuscripts“

Tamara Štefanac upisala je II. semestar na poslijediplomskom doktorskom studiju „Društvo znanja i prijenos informacija“ na Sveučilištu u Zadru

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

HŽM je stručnu pomoć i konzultacije ostvarivao unutar sustava Hrvatskih željeznica i prema vanjskim korisnicima.. Unutar HŽ-a navedeno djelovanje ostvarivala se je se kroz pisane i usmene obrade i edukaciju o ukupnoj povijesti željezničkog sustava u zemlji, kroz sudjelovanje u svim HŽ-ovim projektima koji su se oslanjali i na povijest željeznice, u participiranju u projektima vezanim uz valorizaciju i zaštitu željezničke industrijske baštine.

Stručna pomoć i konzultacije sa vanjskim korisnicima:

- Stručno mišljenje o izlaganju dizel-motornog vlaka serije HŽ 7 221/4 221 (tzv. šinobus) na kolodvoru u Zaboku (Helena Bunijevac)
- Stručno mišljenje o izlaganju parne lokomotive na kolodvoru Koprivnica (Helena Bunijevac)
- Stručno mišljenje o izlaganju parne lokomotive na kolodvor u Sesvete (Helena Bunijevac)
- Stručno mišljenje o idejnom projektu „Parni vlak Slavonija“ na temu muzejskog vlaka (Helena Bunijevac)
- Stručno mišljenje o kasaciji vodotornja u kolodvoru Križevci (Helena Bunijevac)
- Stručno mišljenje o projektu revitalizacije kumrovečke pruge (Helena Bunijevac)
- Stručno mišljenje o parnom stroju iz Roča (Helena Bunijevac)

- Korespodencija sa predsjednikom Kuratorijuma Fondacije povijesnog parka Mađarskih željeznica g. Horvat Lajosom u vezi očuvanja željezničke baštine u Hrvatskoj i adekvatnog rješenja smještanja Hrvatskog željezničkog muzeja u nekadašnje hale TŽV Gredelja na Trnjanskoj cesti u Zagrebu (Helena Bunijevac)
- Studentica Monika Baumgartner (Filozofski fakultet u Rijeci) u sklopu seminarskog rada obrađivala je temu Hrvatskog željezničkog muzeja te intervjuirala Helenu Bunijevac, ravnateljicu Hrvatskog željezničkog muzeja
- Studentica Pia Sopta (Filozofski fakultet u Zagrebu) u sklopu seminarskog rada istraživala je temu revitalizacije TŽV-a Gredelj i pri tome konzultirala Helenu Bunijevac
- Udruzi Željeznički zaljubljenici Slavonije (tajnik Ivan Stojaković) pružena je moralna podrška i stručna pomoć u projektu „Francuz-jučer, danas, sutra“ u kojem spomenuta Udruga obnavlja i izlaže garnituru vlaka tzv. Francuza na kolodvoru u Požegi. Za doprinos u realizaciji projekta Hrvatski željeznički muzej dobio je Zahvalnicu od Udruge željezničkih zaljubljenika Slavonije.

6.12. Informatički poslovi muzeja

- Tamara Štefanac redovno servisira podacima uredništvo HŽ-ovih web stranica
- Tamara Štefanac obavljala je skeniranje muzejske građe za potrebe korisnika te digitalizaciju građe za bazu podataka
- U prosincu 2011. Hrvatski željeznički muzej u suradnji sa HŽ Informatikom pokrenuo je projekt „Prezentacija HŽM-a na Internetu“. Ovaj se projekt sastoji od dvije razine. Prvu razinu obuhvaćaju nove mrežne stranice na kojima se HŽM detaljno predstavlja posjetiteljima. Voditelj projekta unutar HŽM-a je Tamara Štefanac. Autor dizajna i izrade mrežnih stranica je Goran Arbanas (HŽ Informatika), autorica tekstova je Helena Bunijevac (HŽM), lektor Ivan Marković (Odjel za komunikacije s javnošću HŽ Infrastruktura), prevoditeljice na engleski jezik jesu Elena Lalić i Bruna Šarić (HŽ Holding), autori fotografija jesu Dragutin Staničić (HŽ Infrastruktura) i djelatnici muzeja, a urednica novih mrežnih stranica Tamara Štefanac (HŽM).

Drugu razinu podataka dostupnih putem novih mrežnih stranica činit će rubrika digitalizirana građa u kojoj će HŽM predstaviti digitalizirane predmete iz svog fundusa (fotografije, razglednice, nacрте, vozne redove). Dostupnost digitaliziranih sadržaja putem Interneta predviđa se sredinom 2012. godine.

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Tema i nositelj projekta

Znanstveni rad bio je vezan uz istraživanje željezničke povijesti i njezino javno prezentiranje vezano uz aktualna društvena zbivanja i obljetnice.

7.2. Publicirani radovi

Bunijevac, Helena. *Željeznička pruga Karlovac- Bubnjarci / Metlika – Novo Mesto*, u EC Revija 1 (2011). Zagreb, HŽ Putnički prijevoz d.o.o. 2011.

7.3 Znanstveno usavršavanje

Tamara Štefanac upisala je II. semestar poslijediplomskog doktorskog studija „Društvo znanja i prijenos informacija“ na Sveučilištu u Zadru

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

- **Stalna izložba Životopis vinkovačkoga prometnog čvorišta**

Željeznički kolodvor Vinkovci. Izložba je otvorena 16. rujna 2011.

Kompleksna, informativna izložba. Autorica koncepcije izložbe i izložbenog postava je Tamara Štefanac, a autorica tekstova Helena Bunijevac. Tekstove je lektorirao Ivan Marković, a preveli na engleski jezik Elena Lalić i Bruna Šarić. Stručni suradnici bili su Pavo Božičević, Anto Zovkić, Miroslav Gagro, Emil Gubica, Milan Ivković, Željko Delač, Zdenko Fučkar, Milan Brkić, Vladimir Njegovan, Vesna Lipovac, Anton Pavić. Realizaciju izložbe pomogli su Remont i proizvodnja željezničkih vozila d.o.o. Slavonski Brod, Prometna sekcija Vinkovci, Sekcija za održavanje pruga Vinkovci, Sekcija za signalne i telekomunikacijske uređaje Vinkovci, Željezničko projektno društvo iz Zagreba.

Izložba je smještena u nekadašnjoj čekaonici 2. razreda na željezničkom kolodvoru Vinkovci. Izložbena prostorija veličine je 100 m².

U trenutku otvorenja i u prvoj organizaciji izložbenog postava izložen je 71 predmet sa pripadajućim legendama. Izloženo je i 24 kaširanih plakata dimenzija 70x100 cm sa tekstovima i presnimkama fotografija i drugih dokumenata te 31 kaširanih plakata sa

uvećanim presnimkama fotografija i razglednica dimenzija 70x100cm (sve printano u Media 78, Zagreb).

Prikaz je ostvaren zahvaljujući zbirci predmetâ, vozilâ, uređajâ, napravâ, službenih odora, dokumenata, pravilnikâ, propisâ, voznih redova, voznih karata, fotografijâ i osobnih zapisa koju su od 1994. pa do 2010. skupili članovi Udruge željezničkih umirovljenika Vinkovci. Tu zbirku, s ukupno 399 muzejskih predmeta, 10. ožujka 2011. donatorskim su ugovorom prenijeli u vlasništvo Hrvatskoga željezničkog muzeja. Svečanost otvaranja izložbe bila je dijelom u programa *Vinkovačkih jeseni*. Postav je osmišljen u nizu tematskih cjelina redanih u kronološkom slijedu. Tekstualni dio prati razvoj željezničkog sustava na širem vinkovačkom području od 1878. do 1990. godine i to kroz posebne tematske cjeline: gradnja pruga i željezničkih postrojenja u prvom razdoblju formiranja željezničkog sustava na području Slavonije, gradnja magistralne i vicinalnih pruga, izgradnja novog vinkovačkog kolodvora, modernizacija željezničkog sustava u drugoj polovici 20. stoljeća, vučna vozila u vinkovačkom čvorištu, elektrifikacija, zlatno doba željeznice 1960-ih i 1970-ih, vinkovački željezničar i šport, željezničko kulturno-umjetnička udruga „Reljković“, željezničko Dobrovoljno vatrogasno društvo Vinkovci, radni kolektivi, Udruga željezničkih umirovljenika HŽ-a Vinkovci. Tekstovi su popraćeni presnimkama fotografija i razglednica iz različitih izvora: iz preuzete građe Udruge umirovljenika HŽ-a Vinkovci, fundusa Hrvatskog željezničkog muzeja, fundusa Gradskog muzeja Vinkovci te presnimkama članaka i raznih novinskih napisa iz Gradske knjižnice i čitaonice Vinkovci, Stručne knjižnice HŽ Holdinga i Nacionalne i Sveučilišne knjižnice iz Zagreba.

U izložbenom prostoru sagrađeno je 10 metara željezničke pruge te na nju postavljena manja vozila (tricikl, pružna kolica) i razni alati koji su se nekada koristili u gradnji pruga. Pokraj pruge postavljen je stari tip mehaničkog signala sa pripadajućim blok uređajem. Ostali predmeti obuhvaćaju različite vrste željezničkih svjetiljka, signalnih znakova, uniforme željezničara, nadzorne knjige i pravilnike rada različitih željezničkih službi (većinom s početka 20. stoljeća), vozne redove i vozne karte starog tipa.

Budući da postoji interes u lokalnoj zajednici za nastavak prikupljanja građe koja će biti uvrštena u novoformljenu Vinkovačku željezničku zbirku HŽM-a, bit će izlagani i novo prikupljeni predmeti.

Uz izložbu je dostupan i deplijan sa osnovnim informacijama.

- **Iz podravske željezničke prošlosti**

Narodna knjižnica Virje, 14. listopada. - 15. studeni. 2011.

Informativna i edukativna izložba. Autorice koncepcije izložbe i izložbenog postava jesu Ana Škvarić (Narodna knjižnica Virje) i Tamara Štefanac (Hrvatski željeznički muzej), a autorica tekstova Helena Bunijevac (Hrvatski željeznički muzej).

Izložba je obuhvaćala tematiku izgradnje željezničkih pruga i drugih pružnih postrojenja na području Podravine. Izloženo je 20 predmeta, a povijest pruge prikazana je na 8 kaširanih plakata dimenzija 70x100 cm (printano Media78, Zagreb). Dio presnimaka fotografija i razglednica ustupio je Muzej grada Koprivnice i Zavičajni muzej Virje, a dio potječe iz HŽM-a. Iz Zavičajnog muzeja Virje izložena su 3 predmeta (signalne svjetiljke). Tiskan je deplijan sa informacijama o povijesti željeznice u Podravini i informacijama o izložbi (tiskano u Željezničkoj tiskari d.o.o.)

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

Deplijani

Za izložbu „Životopis vinkovačkoga prometnog čvorišta“ tiskano 300 deplijana na hrvatskom i 200 deplijana na engleskom jeziku. (tekst: Helena Bunijevac, dizajn: Tamara Štefanac)

Za izložbu „Iz podravske željezničke prošlosti“ tiskano je 100 deplijana. (tekst: Helena Bunijevac)

Plakati

Za izložbu „Životopis vinkovačkoga prometnog čvorišta“ tiskana su 15 plakata (Tamara Štefanac)

Za izložbu „Iz podravske željezničke prošlosti“ tiskana su 5 plakata (Tamara Štefanac)

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

- Privremeni postav na otvorenom Hrvatskog željezničkog muzeja u Ulici grada Vukovara 47 razgledalo je 214 posjetitelja (28 iz inozemstva i 186 iz Hrvatske).
- Uz vodstvo izložbeni postav stalne izložbe u Vinkovcima razgledalo je 165 posjetitelja

11.4. Ostalo

Predstavljanje novoobnovljenog specijalnog pružnog vozila, automobila za tračnice marke Chevrolet na sajmu transporta pod nazivom Zagreb Transport Show (5. do 9. travnja 2011. Zagrebački velesajam)

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

12.1. Press

- Produkcijaska kuća *Eugen Burger Production* snimala je dio kadrova glazbenog spota „Čuvaj me ne daj me“ grupe Jinx na muzejskoj lokomotivi (Zagreb Glavni kolodvor; lokomotiva serije JŽ 125-052 inv.br.001)
- Produkcijaska kuća *Manevar d.o.o.* snimala je predmete iz fundusa HŽM-a na Zagreb Ranžirnom kolodvoru i intervju sa Helenom Bunijevac o povijesti pruge Zagreb-Samobor, ravnateljicom Hrvatskog željezničkog muzeja. Režiser dokumentarnog filma je Stanislav Tomić, a snimatelj i producent Mario-Marko Krce
- Učenici i djelatnici Željezničke tehničke škole u Zagrebu snimali su muzejska vozila na otvorenom postavu (Zagreb, Ulica grada Vukovara 47) za potrebe projekta *Kultura turizma* Turističke zajednice grada Zagreba.

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

Televizijska kuća Kapital Net snimila je emisiju o Hrvatskom željezničkom muzeju u trajanju od 45 minuta. Prilog je sniman i emitiran 21. rujna 2011. Prilog je koncipiran u obliku intervjua sa Helenom Bunijevac i Tamarom Štefanac na temu poslovanja Hrvatskog željezničkog muzeja u Zagrebu.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

HŽM je posjetilo 214 posjetitelja

15. FINACIJE

Rad i cjelokupno djelovanje Hrvatskog željezničkog muzeja u 100 postotnom iznosu financira HŽ Infrastruktura d.o.o.